

MEHMET AKİF ERSOY'DA

AHDE VEFA

Mustafa KARABULUT¹

Sözünde durmak, anlamaya uymak, özünde ve sözünde doğru olmak anlamlarına gelen ahde vefa, geniş anlamı bir ifadedir. Doğruluk, dürüstlük ve ahde vefa bütün insanlarda bulunması gereken bir erdemdir. Özellikle bir Müslüman'ın bu özelliklere dikkat etmesi gerekir. İnsanın sadece bir insana ahde vefası olmaz, Allah'a ve Peygamber'e de sadakatle bağlı olması gerekir.

Ruhlar âleminde Allah-ü Teâlâ'yla misak yapan ruhlar, Allah'ın emir ve yasaklarına uymayı kabul etmişlerdir. Araf Sûresi'nin 172. ayetinde bu husus şöyle geçer: “Hani Rabbin; âdemoğullarının sülbünden soyunu çıkarmış ve kendilerini nefislerine şahit tutmuş. Ben, sizin Rabbiniz değil miyim? demişti. Onlar da demişlerdi ki: Evet, biz buna şahidiz. Kıyamet günü: Bizim bundan haberimiz yoktu, demeyesiniz.”²

Peygamberimizin yaşamı ve sözleri bu hususta büyük bir rehberdir. Peygamberimiz Kur'an-ı Kerim'de yüksek ahlâkı ile övülür. Resûlullâh'ın “Ben üstün ahlâkı tamamlamak için gönderildim”³ sözü, bütün insanlığa bir müjdedir. Peygamberimiz, bir kişinin verdiği

sözden dönmesinin onun güvenilirliğini ortadan kaldıracığını ifade eder.

Bir Müslüman, verdiği sözde durmalı yani yaptığı va'di yerine getirmeli, yapamayacağı bir şeyin sözünü vermemelidir. Kur'an-ı Kerim'de söz verme ile ilgili bazı ayetler şunlardır:

“Ey müminler! Yapamayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz.”⁴

“Verdiğiniz sözü yerine getirin. Çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir.”⁵

“Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kimi sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir, kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde sözlerini değiştirmemişlerdir.”⁶

“Onlar, Allah'ın ahdini yerine getirenler ve verdikleri sözü bozmayanlardır.”⁷

Türk milletinin bağımsızlığının simgelerinden olan İstiklal Marşı'nın yazarı Mehmet Akif Ersoy, sadece dini, tarihi, ahlaki, kültürel değerlere değil, aynı zamanda bilimsel ve teknolojik yeniliklere de açık bir şahsiyettir. Bu bakımdan Akif, bir Müslüman'da bulunması gereken birçok özelliği

¹ Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Adıyaman.

E-posta: mkarabulut@adiyaman.edu.tr

² Araf, 172.

³ İmam Malik, Muvatta.

⁴ Saff, 61/2.

⁵ İsrâ, 17/34.

⁶ Ahzâp, 33/23.

⁷ Ra'd, 13/20.

hayatında ve eserlerinde barındırır. O, Kur'an-ı Kerim'i küçük yaşlarda ezberleyen bir hafız, Kur'an mütercimi ve bir vaizdir.

Onun şahsiyetinin oluşmasında Kur'an ve sünnetle beraber, Türk-İslam yaşamının hüküm sürdüğü Fatih ve çevresi ile bilimsel eğitim kurumlarının büyük etkisi vardır. Akif, bir vatan şairi, bir fikir ve dava adamıdır. Bütün gücünü Kur'an'dan aldığı ifade eden Akif, bir ideal insan ve Müslüman tipi çizer. Çok çalışkan bir kişi olan şair, emek verilmeden kazanılan her şeyi haram sayar. Dostlarına sıkı sıkıya bağlanan Akif, kalabalık meclislerde susar, mütevazı yapısıyla kendini ön plana çıkarmaktan hoşlanmaz.

Mehmet Akif Ersoy, birçok özelliği yanı sıra ahde vefalı biridir. Akif, sözünde durmaya büyük önem verir. Bir gün arkadaşlarından Eşref Edip'le öğle yemeğinde buluşmak için sözleşir. O gün aşırı bir yağmur vardır. Eşref Edip, Mehmet Akif'in böyle bir yağmurda gelmeyeceğini düşünür ve sebeple evden çıkıp yakın bir komşuya gider. Mehmet Akif, o yağmura rağmen Eşref Edip'in evine gider; onu evde bulamayınca kırılır. Eşref Edip ertesi gün Akif'i bulur, durumu anlatarak özür diler. Mehmet Akif, Eşref Edip'e şu cevabı verir: *"Bir söz ya ölüm veya ona yakın bir felaketle yerine getirilmezse mazur görülebilir..."*

Mehmet Akif, Baytar Mektebi'nde birlikte okudukları ve sevdiği arkadaşı Hasan Tahsin Bey ile birbirine söz verirler. Buna göre hayatta kalan, daha önce ölenin ailesine bakacaktır. Hasan Bey, Edirne Baytar Müfettişi bulunduğu sırada 1910 yılında vefat edince, Akif Bey daima olduğu gibi ahde vefaya (sözünü tutma, borcunu ödeme) uyararak, merhumun üç çocuğunun bakımını üzerine alır.

Hayatında inandığı değerler uğruna savaşıyor bir dava adamı olan Akif, sadece bir şair değil, aynı zamanda bir mücadele adamı, idealist ve âlimdir. Onun *Safahat*'ı, davasının ve iç dünyasının yansımasıdır. Mehmet Âkif'in samimiyetini ve hakikate bağlılığını *Safahat*'ında da görmek mümkündür:

Hayır, hayal ile yoktur benim alışverişim...

İnan ki: Her ne demişsem görüp de söylemişim.

Şudur cihanda benim en beğendiğim meslek:

Sözüm odun gibi olsun; hakikat olsun tek!

Akif, doğru bildiği yoldan ayrılmayan biri olup "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol"⁸ ayetini de kendisine düstur edinir. Bu ayet istikâmet-i tâmmeyi (tam dosdoğru olmayı) emreder. Allah'a iyi bir kul olmak için doğru istikametten başka yol yoktur. İstenilen hedefe ulaşmada ve ulaştıktan sonra da o doğruluk üzere, hiç eğilmeden devam ve sebat edebilmek kolay değildir. Çünkü dünyevi nimetler kişiyi istikametinden ayırabilir. Bu sebeple iyi bir Müslüman bütün fiillerinde bu ayeti düşünmelidir.

Sonuçta, Mehmet Âkif Ersoy, İslâm dinini esas alarak hayatını ve sanatını şekillendirmeye çalıştığından Kur'an ve hadislerde anlatılan insan tipi oluşturmaya gayret gösterir. Bunun en bariz yansıması olarak şairin verdiği söze sadakati, yani ahde vefasıdır. Onun bu yapısı kendisinin güvenilirliğini artırmakla beraber, Türk milletinin hafızasında daha güçlü bir yer edinmesini sağlar. O, hakikati savunan, yaşayan ve hayatının temeline yerleştiren biri olup doğruluktan taviz vermemesiyle herkesin takdirini alan bir şahsiyettir.

⁸ Hûd, 11/112.